



Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Arkadiusz Myrcha

BK-VII.0520.350.2026
Warszawa, 06 sierpnia 2026 r.

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr **18193** Pani Poseł Barbary Dolniak w sprawie *domniemania ojcostwa byłego małżonka w przypadku urodzenia dziecka do 300 dni od rozvodu*, uprzejmie przedstawiam stanowisko Ministra Sprawiedliwości.

Ad 1

Ministerstwo Sprawiedliwości dokonało szczegółowej analizy problemów wynikających z obowiązującego domniemania ojcostwa w przypadku narodzin dziecka w okresie do 300 dni od rozvodu.

Podstawowym sposobem ustalenia prawnego stosunku ojca do dziecka jest domniemanie pochodzenia dziecka od męża matki. Ten sposób ustalenia stanu cywilnego dziecka w stosunku do ojca następuje z mocy samego prawa. Jednak współcześnie zachodzi szereg odstępstw od tego modelu. Świadczą o tym ustalenia dotyczące społecznej akceptacji alternatywnych – wobec małżeństwa – form pożycia par oraz znaczący wzrost urodzeń pozamałżeńskich.

Z badań przeprowadzonych przez Centrum Badania Opinii Społecznej¹ wynika, że w 2008 r. 57% badanych akceptowało odkładanie w czasie decyzji o zawarciu małżeństwa, a nawet rezygnację z niego w ogóle. W 2013 roku takie stanowisko zajęło 63% badanych, a 61% w 2019 r. Ponadto zmniejsza się w Polsce liczba istniejących małżeństw, zaś liczba zawieranych małżeństw maleje od 2008 r.

Trwające postępowanie rozwodowe, zwłaszcza długotrwałe, nie powstrzymuje małżonków od nawiązywania relacji pozamałżeńskich. Z relacji tych pochodzą dzieci urodzone w okresie objętym domniemanem ojcostwa męża. Na znaczną częstotliwość takich stanów faktycznych wskazują wyniki badania akt spraw o zaprzeczenie pochodzenia dziecka od męża matki, przeprowadzonego przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, które obejmowało sprawy zakończone prawomocnie rozstrzygnięciem merytorycznym (uwzględnieniem bądź oddaleniem powództwa) w 2019 r. w wytypowanych sądach². W 85% spraw, już na początku rozprawy, przed przeprowadzeniem postępowania dowodowego, strona pozwana oświadczyła, że uznaje żądanie pozwu i przyznaje okoliczności faktyczne przedstawione na jego uzasadnienie. W 95,5 % spraw sąd ustalił, że mąż matki nie jest ojcem dziecka.

W zbadanych sprawach od dnia wpływu pozwu do sądu do dnia wydania orzeczenia w pierwszej instancji postępowanie średnio trwało 5,5 miesiąca. Najkrótsze postępowanie toczyło się przez miesiąc, a najdłuższe przez 19 miesięcy. Dowód z badań genetycznych został przeprowadzony jedynie w 9% spraw. Głównym środkiem prowadzącym do ustalenia stanu faktycznego sprawy były zeznania stron oraz świadka - domniemanego ojca genetycznego.

W latach 2020-2024 do sądów rodzinnych wpłynęło rocznie średnio ok. 3 650 powództw o zaprzeczenie ojcostwa, z czego uwzględnionych zostało ok. 70% spraw.

Nie jest możliwe oszacowanie, w jak wielu przypadkach domniemanie ojcostwa w okresie 300 dni od uprawomocnienia się wyroku rozwodowego nie jest przedmiotem wniosku o

¹ CBOS. Komunikat z badań BS/32/2013 Społeczne oceny alternatyw życia małżeńskiego (opracowanie N. Hipsz), Warszawa, marzec 2013 r.

² E. Holewińska – Łapińska, Sprawy o zaprzeczenie ojcostwa, Warszawa 2020

zaprzeczenie ojcostwa. Nie dysponujemy również informacją, ile spraw o zaprzeczenie ojcostwa dotyczyło osób po orzeczeniu rozvodu, a ile spraw dotyczyło zaprzeczenia ojcostwa dziecka urodzonego w trakcie trwania małżeństwa.

Ad 2

Do Ministerstwa Sprawiedliwości wpływały postulaty dotyczące zmiany tych przepisów ze strony obywateli, organizacji społecznych lub środowisk prawniczych. Rzecznik Praw Obywatelskich informował Ministra Sprawiedliwości o wnioskach obywateli, proszących o pomoc w związku z komplikacjami życiowymi, jakie wynikały z postępowania o zaprzeczenie ojcostwa byłego męża matki w sytuacji, gdy dziecko urodziło się po rozwodzie w okresie objętym domniemaniem ojcostwa. Co prawda dziecko było wychowywane przez rodziców biologicznych, ale nie mogło nastąpić szybkie ustalenie jego pochodzenia od genetycznego ojca.

Odmienne problemy dotyczą dziecka martwo urodzonego i jego rodziców. Akt urodzenia takiego dziecka zawiera dane rodziców oraz adnotację, że dziecko urodziło się martwe. Jednocześnie nie jest możliwe zaprzeczenie ojcostwa po śmierci dziecka (chyba że dziecko zmarło po wszczęciu postępowania – art. 70¹ kodeksu rodzinnego i opiekuńczego), co automatycznie wyklucza zaprzeczenie ojcostwa dziecka martwo urodzonego. Ojciec takiego dziecka nie ma żadnej prawnej możliwości wykazania, że dziecko pochodziło od niego. Tym samym nie ma możliwości skorzystania z uprawnień przysługujących rodzicowi martwo urodzonego dziecka – zasiłku pogrzebowego, urlopu okolicznościowego na pogrzeb. Ponadto może mieć problem z uwidocznieniem swoich danych na nagrobku swego martwo urodzonego dziecka. Sytuacja wygląda odmiennie, jeśli dziecko urodziło się martwo po upływie 300 dni od ustania lub unieważnienia małżeństwa matki lub matka nie pozostawała w związku małżeńskim. Takiego dziecka nie obejmuje domniemanie z artykułu 62 kodeksu rodzinnego, zaś jego ojciec może uznać swoje ojcostwo, na mocy artykułu 76 paragraf 2 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Konieczną dla orzeczenia rozvodu tak zwaną pozytywną przesłanką rozwodową jest – zgodnie z art. 56 § 1 k.r.o. – zupełny i trwały rozkład pożycia małżeńskiego. Orzeczenie rozvodu nie jest dopuszczalne, jeżeli w dacie wyrokowania zachodzą jakiegokolwiek

wątpliwości co do zaistnienia tej przesłanki. Sąd może zatem orzec rozwód tylko wówczas, gdy na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego oceni, że pomiędzy małżonkami ustały trwale wszystkie więzi charakterystyczne dla istnienia pożycia małżeńskiego (zupełny i trwały rozkład pożycia). Zgodnie z obowiązującymi przepisami orzeczenie rozwodu jest możliwe tylko wówczas, gdy sąd w dacie wyrokowania w pierwszej instancji nie ma wątpliwości, że małżonkowie zaprzestali współżycia intymnego, a prawdopodobieństwo nawiązania go w przyszłości praktycznie nie występuje. Należy wobec tego zakładać, że biologiczne ojcostwo byłego męża matki wobec dziecka narodzonego po prawomocnym orzeczeniu rozwodu lub unieważnienia małżeństwa jest bardzo mało prawdopodobne.

Ad 3

Ministerstwo Sprawiedliwości opracowało projekt ustawy likwidującej domniemanie ojcostwa w okresie 300 dni od jego ustania wskutek rozwodu lub unieważnienia małżeństwa. Domniemanie pochodzenia dziecka od męża matki nie powinno zostać całkowicie zlikwidowane. Konieczna jest bowiem ochrona praw dzieci tych rodziców, których małżeństwo ustało wskutek śmierci męża – ojca dziecka.

Ad 4

Nie. Mogłoby to prowadzić chociażby do omijania procedury przysposobienia. Rozważane jest natomiast rozwiązanie opisane w odpowiedzi na pytanie nr 3.

Ad 5

Ministerstwo Sprawiedliwości skierowało wniosek o wpis projektu ustawy zawierający regulację wskazaną w odpowiedzi na pytanie nr 3 do Zespołu do spraw Programowania Prac Rządu. Na posiedzeniu 22 grudnia 2025 r. wniosek ten był rozpoznawany, jednak nie podjęto decyzji o wpisie tego projektu do wykazu. Nadal oczekujemy na rozpoznanie tego wniosku.

Z wyrazami szacunku
Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/